

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna šte. 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglaš po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštne
proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Korak na bolje?

Naši čitatelji se bodo spomnili, da smo napisali pred meseci besedo, ki naj bi povedala, da smatramo popolno ujedinjenje strokovnega pokreta, tudi ujedinjenje s sedanjo levo za nujnost, do katere moramo prej ali slej priti.

Tudi na drugi strani so nam pritrjevali. Istočasno, ko so nam pritrjevali, pa so delali ravno v nasprotnem smislu. Sejali so naprej mržnjo in sovražstvo, tako, da je postalo čisto jasno, da nas hočejo s svojo taktiko enotne fronte le preslepiti in zanesti boj, ki divja sedaj zunaj organizacij v vsej njegovi strupenosti, v organizacije. Kjer so ostale organizacije še enotne, tam so ta boj do takih mer stopnjevali, da smo se morali vprašati: Kaj nam koristi taka zunanja formalna enotnost, ako pa da našim organizacijam pod krinko enotne fronte ravno takrat zagrizen sovražnik v hrbet, kadar bi morale biti te organizacije najbolj enotne. Tako so morali postati tudi tisti izmed nas, ki se bili morda še Savli, Pavli in spoznati, da je enotna fronta, kakor jo propoveduje Zinovjev in njegova Rdeča sindikalna internacionala, ena največjih laži in zavratnosti, kar jih pozna delavski pokret.

Ker se globoko zavedamo, da si delavstvo na laži in zavratnosti svoje bodoče enotnosti ne bo zdradilo, — smo se za to enotno fronto in nje proopvednikom enkrat za vselej zahvalili.

Na to je sledila ljuta ofenziva, ki pa je bila udarec v vodo. Ravno na tej ofenzivi je mogel videti prijatelj in sovražnik, da naše delavstvo dobro čuti, kje je poštenje in kje je nepoštenje, da sicer enotnosti nad vse želi, da pa se tudi pod to krinko od glumačev ne bo dalo varati. S tem smo mi z oficijsko taktiko enotne fronte končali.

Če o tem še pišemo, pišemo za to, ker zaznamujemo v delavskem pokretu korak, ki pomenja morda pot k iztreženju tudi na drugi strani.

V nasprotju z »Glasom Svobode« je začel izhajati zopet list »Delavske Novice«. Ta list se zavzema v svoji prvi številki za enotnost delavskih strokovnih organizacij.

Po predgovodini izdajatelj bi se dalo sklepati, da mislijo z edinstvom strokovnega pokreta iskreneje, kakor jo zamišlja tretja internacionala.

Zato bomo podčrtali še enkrat naše stališče do vprašanja edinstva strokovnega pokreta.

Pot do tega edinstva je sledeča:

Sedanje strokovne organizacije morajo z dejanji pokazati, da so za edinstvo. Iz njih časopisja morajo izginiti pobalinski napadi, ki so komaj med sovražniki mogoči, ne pa med tistimi, ki govore o enotnosti pokreta. Prenehati mora vsaka nelojalna agitacija, ki hoče rušiti druge organizacije z vsemi sredstvi, največ pa s pomočjo mezdskih gibanj.

Ako so ustvarjeni ti predpogoji, — potem se da misliti na skupnost akcij in na medstrokovne odbore, ki bi te akcije vodili.

Resnična organizacijska enotnost mora biti krona temu razvoju. Ona mora sankcionirati enotnost, ko je duhovno in dejansko že izvedena.

Ta naš program ni nov. V tej ali oni obliki ga vedno in vedno ponavljamo v trdni zavesti, da je on edina pot, ki vodi v konsolidacijo.

Po tem, kako kdo nanj odgovarja in kako se napram njemu zadrži, tudi najzanesljiveje sodimo, ali je pošten.

šole sistematičnega in organiziranega boja, je poklicala v življenje že pred vojno premagano bakuninovsko taktiko. Ta taktika, ki se loči od naše, v 50letnem boju preizkušene strategije po tem, da goni neizvežbane in neoborožene množice v boje s premočnim nasprotnikom z edinim ciljem: pridobiti vse ali nič. Takim avanturam pošteti in izkušeni strokovničarji niso mogli slediti, in to je bil vzrok, da so se tiste zapeljane množice ločile iz naših organizacij ter zadrvele po teh novih potih v pogin in razsul. S tem činom je pa proletariat, ki že prej ni bil ujedinjen preko vse države, doživel še en razcep, ki je uničil še preostalo njegovo moč popolnoma.

Kovinarski delavci, organizirani v Savezu Metalskih (kovinarskih) delavcev Jugoslavije in Osrednjemu društvu kovinarjev za Slovenijo, hočejo z namenom, da ustavijo ofenzivo kapitala, vzpostaviti edinstveno organizacijo kovinarskih delavcev vse Jugoslavije pod imenom Savez metalskih delavcev Jugoslavije.

Savez naj deluje po sledečih principih:

1. Taktika Saveza naj bo urejena po principih amsterdamske strokovne internacionala.

2. Savez je nezavisen od strankar-

ske nadvlade katerekoli politične stranke.

3. V Savezu naj vlada delavska demokracija in svoboda izraževanja misli.

4. Savez se priključuje GRSJ kot najvišji medstrokovni instanci v državi.

5. Savez sprejme pravila, kakor jih je predpisal GRSJ za vse njemu priključene Saveze.

6. Savez prične poslovati s 1. januarjem 1924.

7. Inventar in vrednostni papirji, razun arhiva o internacionalni korespondenci, statistiki in tarifnih pogodbah ostane v upravi dotičnih pokrajin, ki so to imovino zbrale, vendar bo pa ta imovina skupno lastništvo celotnega Saveza.

8. S prispevkom, ki je po pravilniku namenjen podružnicam, bodo razpolagale podružnice, s prispevkom, ki je namenjen pokrajini, bodo pa razpolagali dotični pokrajinski odbori pod kontrolo centrale in po določbah pravilnika.

V zavesti, da izvršimo z ujedinjenjem zgodovinski čin, ki bo rodil kovinarskemu proletariatu Jugoslavije dobrih sadov, kličemo vsem kovinarjem in vsemu ostalemu delavstvu:

Nazaj k naukom našega mojstra, Karla Marksa: Proletarci vseh dežel združite se!

Doneski k organizaciji Urada za zavarovanje delavcev.

(Dopis strokovnjaka.)

Z ozirom na zadnjo številko »Delavca«, ki prinaša članek o posvetovanju ministra za socialno politiko s pridobitnimi krogi, v Zagrebu in Ljubljani, kjer se je vršilo posvetovanje o izvedbi zakona o zaščiti delavcev, naj mi bo dovoljeno označiti nezadovoljnost delojemalcev in delodajalcev do sedanje organizacije zavarovanja delavcev zoper bolezen in nezgode.

Zakon za zavarovanje delavcev predpisuje v zadnjem odst. § 45., da dajo potrebno moč ob boleznih, porodu, smrti itd. članom Osrednjega urada za zavarovanje delavcev krajevni organi, za Slovenijo torej Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

V § 35. zakona je določeno, da se morajo vsi prispevki po zakonu za zavarovanje delavcev plačevati Okrožnemu uradu. V smislu teh zakonskih določb je Okrožni urad v Ljubljani izvedel počenši z aprilom 1923 reorganizacijo in prenesel vso potrebno evidenco za izvajanje teh določb v Okrožni urad v Ljubljano.

Posledica tega je, da so ostale vse poslovalnice brez vsake evidence, ki je potrebna na sedežu vsake poslovalnice za uspešno izvajanje zakona in pa za vse mogoče informacije, do katerih so zainteresirani upravičeni.

Interesenti - delojemalci (člani pri vseh poslovalnicah v Sloveniji, razen poslovalnice v Ljubljani) ne morejo pri svojih poslovalnicah izvedeti o pravilnosti njih prijave, zakonitega odtegljaja od zaslužka, pravilno nakazane podpore in raznih drugih potreb, ki se v praktičnih slučajih pokažejo.

Poslovalnice morejo pojasniti le to, da tvori mezda podlago za vplačevanje prispevov in izplačevanje podpor. Če je kdo pravočasno in pravilno prijavljen, neškodovan pri odtegljaju prispevkov in izplačilu podpor, more poslovalnica samo pojasniti, ako odgovori Okrožni urad, na katerega se more obrniti poslovalnica.

Razumljivo je, da tako uradovanje ni praktično, povzroča nepotrebno zgubo časa in upravičeno nezadovoljstvo. Da bi v pojasnilo vsega tega zadostovala »Izkaznica o prijavi« se ne more reči, ker delodajalci vrše prijave (z malimi izjemami) površno.

Je tudi še vedno mnogo delodajalcev, ki delavca odpuste, če si upa vprašati, ali je zavarovanje pravilno in pravočasno prijavljeno ali ne. S prenosom (centralizacijo) prejšnjega dela pri poslovalnicah je članom izven Ljubljane onemogočeno brez zamud in škodljivega čakanja, uveljavljati svoje pravice po zakonu.

Strogo izvajanje zadnjega odst. § 45 zakona je posledica nakazovanja podpor potom čekovnega urada, ki ne vpoštevata tega, da je bolnemu pomoč nujna. Niso redki slučajji, da se delavec joka v pisarni poslovalnice, ker mora 4 do 5 dni čakati na podporo.

Tudi sedanje nakazovanje denarnih podpor je v protislovju s § 51. zakona, k se glasi: Hranarino (podporo) je izplačevati tedensko za nazaj, podporo za dečjo opremo tri dni po porodu, pogreb-nino pa najkasneje naslednji dan po članovi smrti.

Hranarina se sedaj izplačuje v najhitrejšem slučaju na deželi 11. ali 12. dan od dneva obolenja in to ni v skladu z zakonom, ker ima član pravico do hranarine sedmi dan po obolenju. Ne more se v sedanjih razmerah zadostiti določbi § 51. glede pomoči ob porodu in smrti. Nakazovanje podpor obolelim članom po čekovnemu uradu pa povzroča to, da si izposojajo denar, da izgubljajo mnogo časa in da pri tem trpe na zaslužku svoji bolnika.

Prizadeji faktorji, ki jim je poverjeno izvajanje zakona, morajo vedeti, da so člani urada za zavarovanje delavcev proletarci, ljudje, ki s svojim delom ne morejo v teh težkih časih imeti prihrankov, in ki so v slučaju nesreče v družini navezani na zavarovalnico.

Fr. Svetek:

Zadnji korak k ujedinjenju kovinarjev v Jugoslaviji.

Na kongresu, ki se bo vršil dne 25. novembra, bo predložena delegatom resolucija, in če jo kongres sprejme, bo izvršen zadnji korak k ujedinjenju kovinarjev v Jugoslaviji.

Dolga je bila pot k temu cilju, vendar bomo z mirno vestjo lahko rekli, da smo za ujedinjenje izvršili take temeljite priprave, da bo sklenjena vez res tudi držala. In to je glavno.

Proletariat bi imel malo koristi, če bi z ujedinjevanjem hiteli, kakor so nekatere stroke, ki so se sicer hitro ujedinile, vendar so pri tem hitenju hitro površno delale, da so se naknadno zopet razvedinile ali so pa posamezne pokrajine pričele hirati vsled finančnih ali sličnih težkoč.

Tudi taktične smernice, ki so se šele zadnje čase izkristalizirale, so delale velike težave. Kajti ujedinjevati dve organizaciji, katerih deluje ena po amsterdamskem in druga po moskovskem pravcu, bi se reklo zanašati v delavske vrste še večjo zablodo kakor je že.

Naše ODK in Savez metalcev v Beogradu se nahajata v tem vprašanju na isti liniji in združenje bo to linijo le okrepilo.

Samouprava pokrajin, na katero smo polagali toliko važnosti in katera je tudi končnoveljavno prodrla, bo pa dala organizaciji tisto elastičnost, ki je dobri organizaciji potrebna.

Vse priprave za upostavitve enotnega Saveza so sedaj sporazumno končale, in z mirnim srcem bomo lahko sprejeli resolucijo, ki nas končnoveljavno ujedini.

Resolucija, ki bo k tej točki kongresa predlagana se glasi:

Predlog resolucije o ujedinjenju kovinarjev vse Jugoslavije.

Po končani svetovni vojni je posedoval proletariat toliko moči, da je v boju proti kapitalizmu osvojil postojanko za postojanko. Z namenom, da ustavi napredovanje proletariata, je kapitalizem z vso naglico upostavljal enotno organizacijo pod imenom »Zveza industrijev«, ki posluje preko vse države. Na ta način je postavil svoje enotno organizacijo v boj proti proletariatu, ki je bil organiziran le lokalno po pokrajinah. In proletariat, če je bil v posameznih pokrajinah še tako dobro organiziran, vendar ni zmogel tiste moči, da bi se nadalje napredoval, ker je imel proti sebi nasprotnika, ki je črpal svojo moč iz organizacije, ki ima raztegnjeno fronto preko vse države. To je prvi vzrok, da delavstvo ne-le, da ni obdržalo pridobljenih pozicij, temveč, da je eno za drugo izgubljalo.

Drugi vzrok ofenzive kapitala je pa v cepljenju proletariata v taktičnih vprašanjih. Moskovska internacionala, opirajoč se na mase, ki še niso prešle

Tudi delodajalci (vsaj mali obrtniki in podjetniki, ki tvorijo večino) so nezadovoljni s centralizacijo Okrožnega urada. Tudi tem poslovalnice ne morejo nuditi brez evidenc potrebnih pojasnil.

Zahteva delavstva je v bistvu predvsem ta, in treba je, da se to načelo absolutno vpoštevata, da se upravna organizacija zavarovanja tako pri Središnjem uradu v Zagrebu, kakor tudi pri Okrožnih uradih v vsej državi centralizira in sicer tako, da zavarovanje ne bo trpelo, in da bodo člani deležni brez zamud vsega, kar jim po zakonu pri-

pada. Ne samo to, delavstvo se zaveda, da s paritetnim zastopstvom v organizaciji zavarovanja ne bo prišlo do svojih pravic. Zato zahteva spremembo § 15. zakona, ki naj bo v prilogi onega, ki dela in ustvarja delodajalcu več nego zase in svojce in sicer toliko, da lahko reče: polovico prispevka plačam jaz.

Nadalje zahteva delavstvo, da se razpišejo volitve in da se skliče glavna skupščina glasom zadnjega odstavka § 201 točke 3 zakona, da uveljavi pri volitvah v zavodu svoj vpliv in brani svoje interese.

Železničarji in ostalo delavstvo.

Osrednji odbor Saveza železničara je napravil sklep, ki bo velikega pomena za železničarje, kakor za vse naše delavstvo.

S 15. novembrom se bosta »Železničar« in »Delavec« združila. »Delavec« bo imel v vsaki drugi številki posebno prilogo »Železničarja«.

Od te združitve si obojema za obe strani velike koristi. Vsakemu bo jasno, da nam mora nenadni prirastek nad 1500 novih naročnikov zelo olajšati gospodarstvo pri listu. Naši čitatelji, ki so čitali naše lozadne proračune, si bodo znali v številkah izračunati, kaj to pomeni. Zajedno pa bo to tudi pri Savezu železničara izdatke za list zmanjšalo. Tako se bo okrepil naš strokovni

tisk gospodarsko. S tem pa je dana podlaga, da se okrepi tudi po svoji kakovosti. Obseg našega jezikovnega ozemlja je majhen. Zato so v Sloveniji delavci raznih strok bolj navezani na vzajemno pomoč, kakor pri večjih narodih.

A to nima le slabih strani. Na ta način se more pri nas bolj gojiti zavest, da tvorijo vsi tisti, ki nosijo svoje delo napredaj nerazdružljivo enoto, pa bodisi da delajo v rudniku ali pa železnicah ali v plavžih. — Počasi se bomo vključili vsem oviram — tudi našli. Ko pridemo skupaj, bo padel predsodek za predsodkom in vsakemu bo postalo jasno, da smo šli s koncentracijo tiska po pravi poti.

Rudarsko zavarovanje.

Ministrski svet je sklenil v seji dne 2. julija 1922 na podstavi člena 211 zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922:

Z ozirom na pospešeno uvedbo zakona o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 se spojitev rudarskih bratovskih skladnic za podporo ob boleznih in smrti v vsej kraljevini z občin delavskim zavarovanjem odlaga do dne 1. julija 1925, ter pušča v pristojnosti rudarskih oblastev po odredbah rudarskega zakona.

Torej: ministrski svet je hotel s tem sklepom pokazati vso dejansko skrb za nemoteno in točno izvajanje rudarskega zavarovanja. S to skrbjo, izraženo v navedenem sklepu, pa je prikril svojo pravo namero, t. j. da se slejkoprej prepusti delodajalcem, rudarskim podjetnikom nad rudarskim zavarovanjem polna, po ničemer omejevana svoboda in se delodajalci na ta način zaščitijo pred dajatvami v oni izmeri, ki bi bila potrebna za izvajanje interesom rudarjev odgovarjajočega zavarovanja.

Ker je pa izvajanje rudarskega zavarovanja po določilih veljavnega rudarskega zakona vse preje, kot primereno, da zadošča socialnim potrebam, zato je priznalo tudi ministrstvo za šume in rude in celo podjetniki sami, da je

izprememba zakonite baze rudarskega zavarovanja nujna.

Vendar pa je nastalo vprašanje, naj se li izpremeni rudarski zakon za enkrat le v kolikor ustanavlja določila v rudarskem zavarovanju, ali pa naj se ves rudarski zakon nastalim prilikam primerno preuredi. Odložili so se za drugo rešitev in v ministrstvu za šume in rude so pričeli s kovanjem novega rudarskega zakona.

Med tem časom pa so rudarska oblastva v Sarajevu, Ljubljani in Zagrebu po dolgem odlašanju začela izdelovati osnutek pravilnika o postopanju bratovskih skladnic.

Zato je nastalo nujno nesoglasje. Rudarska oblastva so izdelovala — gotovo že brez sodelovanja ministrstva za šume in rude — pravilnik, ki naj izvede zakon. Zakon sam pa je izdelovalo zopet ministrstvo za šume in rude, ne da bi vedelo, kaj hočejo rudarska oblastva, kaj šele, da bi vedelo, kaj hoče delavski razred v državi. Zato skuša urediti pravilnik o sodelovanju bratovskih skladnic rudarsko zavarovanje po svoje, osnutek rudarskega zakona pa zopet po svoje.

Za delavstvo pa sta oba načina — nesprejemljiva, škodljiva in bo za de-

lavski razred nastala škoda nepopravljiva.

Ob takem neopravičljivem, nesmiselnem početju je bilo mogoče, da so dobile bratovske skladnice v izjavo najpreje pravilnik, potem pa šele osnutek zakona. Mesto, da bi bil pravilnik sestavljen na podlagi zakonskega osnutka, bil izdelan v mejah zakona, vsebuje pravilnik določila, ki so v popolnem nasprotju z zakonom. Delo, ki so ga imeli vsi s proučevanjem pravilnika, je bilo zastoj, poučno pa v toliko, da se je znova videlo, kako brezvestno se igrajo oblastva z delavskim socialnim zavarovanjem.

Ni dvoma, da bo padel sedaj pravilnik o postopanju bratovskih skladnic v yodo in da se bodo vršile odslej vse rudarsko zavarovanje zadevajoče se razprave le na podlagi zakonskega osnutka.

Predno pa pojasnimo v tem pogledu svoje načelno stališče, pribijemo: poldrugo leto je trajalo, predno je rudarsko oblastvo vprašanje reorganizacije rudarskega zavarovanja sploh načelo.

V osnutku rudarskega zakona tvorijo določila o bratovskih skladnicah posebno poglavje. Organizacija rudarskega zavarovanja naj se izvede tako-

le: Zavarovanje za invalidnost, starost in onemoglost naj izvaja splošna bratovska skladnica za vse rudarske paznike in delavce v kraljevini SHS, zavarovanje za bolezni in smrti pa bratovske skladnice pri posameznih podjetjih.

Člani teh bratovskih skladnic morajo biti le vsi stalni rudarski pazniki in delavci, delavci pa, ki bodo zaposleni le določeno, 3 mesece nepresegajočo dobo, ali pa ki so zaposleni pri delih, ki so le v posredni zvezi z rudarstvom, morajo biti zavarovani pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev. Pa še eno izjemo določa zakon glede članstva: Člani splošne bratovske skladnice (za nezgode, starost in onemoglost) ne morejo postati delavci, ki so stari manj kot 15 in več kot 40 let.

Zavarovanje pa izvajajo bratovske skladnice na podlagi statutov in sicer: bratovske skladnice za pomoč v bolezni in smrti na podlagi statuta, ki ga izdelala delodajalec ali njegov zastopnik v sporazumu z izvoljenim odborom rudarskih paznikov in delavcev in ki ga odobri rudarsko oblastvo. Splošna bratovska skladnica zoper nezgode, onemoglost in starost pa na podlagi statuta, ki ga predpiše minister za šume in rude, seveda brez sodelovanja delavcev ali nameščencev. (Koniec prih.)

Delavsko gibanje v Rumuniji.

Iz poročila s. Damjana posnemamo najvažnejše. Število organiziranih delavcev je naraslo od 1. 1921 od 31.539 na 55.068, torej za 23.529 članov. Da gibanje ni še lepše napredovalo, so temu krivi komunisti in njihova razdiralna taktika. Izdajali so tozadevne letake, v katerih so delali na to, da se delavstvo odcepi od amsterdamske internacionale, ker vodijo to mednarodno zvezo »izdajalci«.

Delavske organizacije so izvedle v Rumuniji 1066 mezdnih gibanj, ki so imela lepe uspehe: povprečno so se mezde zvišale za 30 odstotkov. S. Damjan je nato poročal o draginji, o preganjanju delavcev, o fašistovskem gibanju itd. Poročilo je kongres odobrila in prešla na točko o mednarodnih smernicah. O tem vprašanju je poročal s. Gajdoš. Pri glasanju, ki je sledilo debati, se je izjavilo 172 delegatov z 28.423 člani za priključitev k mednarodni strokovni zvezi v Amsterdamu.

Zastopnik amsterdamske strokovne internacionale s. Sassenbach je ta korak romunskega delavstva v svojem govoru pozdravil in poročal nato o načelih, na katerih morajo zidati vse one organizacije, ki so včlanjene v amsterdamski internacionali.

Ko je delavstvo romunskih pokrajin izvedelo za sklepe in izid kongresa, je soglasno odobravalo te korake svojih delegatov in predvidevati moremo, da gre romunski delavski pokret po pravi poti in se bliža svoji končni konsolidaciji. Delavstvo, ki je postalo v bratomorni borbi indiferentno zopet pristopa v organizacije.

Nova uprava strokovnih organizacij Rumunije bo izdala proglas na romunsko delavstvo in se pripravlja na energične korake, da zboljša delavstvu gmojni položaj in mu zopet pribori več pravic, predvsem na političnem polju.

Osnutek statuta GRSJ.

Čl. 10.

Kongres se konstituira sam in dela po poslovniku, ki ga izdela tudi sam.

Čl. 11.

Začasni dnevni red in sklicanje kongresa odreja in objavlja centralna uprava 3 mesece pred kongresom. Pa tudi vsako Osrednje društvo ima pravico staviti na

Čl. 12.

Kongres sklepa s toliko delegati, kolikor mu jih prisostvuje. Le za sklepanje o spremembi pravil in razpust saveza je

Podlistek.

Navodila delav. zaupnikom.

(Po Robert Dannebergovi knjigi »Der Vertrauensmann« sestavil Dr. C. J.)

(Dalje.)

Blagajniške posle društva ali podružnice vodijo navadno mirni, pošteni in trezni sodrugi, kajti denarno upravljanje v delavski organizaciji zahteva poštenost in najpodrobnejšega dela. Delo blagajnika ima svoje težisce v tem, da ustvarja stanice, ki so potem temelj organizma vsake organizacije. Sicer imajo organizacije za svoje blagajniške posle knjige, ki služijo zabeleženju dohodkov in stroškov, toda le s skrbnim poslovanjem se v tem slučaju da preprečiti nered. Ako pa blagajnik nima niti najpotrebnejšega — to je miru, potem ni točnosti in posledice se pokažejo kmalu v neredu.

Blagajnik je odgovoren v prvi vrsti za premoženje podružnice oziroma društva. To odgovornost krije in odtehta na tehničar s svojim lastnim premoženjem, s svojim imenom in s svojo častjo. Zato je razumljivo, da je potreben blagajniku mir, in to vedo najbolj vsi tisti, ki so prisostvovali v soboto ali kak

drug dan v tednu pobiranju članskih prispevkov.

Prvo pravilo za blagajnika naj velja: Ne oddaj ali prevzemi denarja brez potrdila, kajti nadzorstvo za vsak vinar zahteva kam je šel ali od kje je prišel. Za izdatke naj ima blagajnik dovoljenje predsednika ali kakega drugega izvoljenega odbornika. Plačaj pa le saldirane (potrjene) račune, pa naj bodo to podpore ali pa navadni računi. Račune, ki prihajajo iz daljnih krajev in niso saldirani naj sopodpiše predsednik, da s tem potrdi, da je bil znesek odposlan. Modernnejše institucije imajo denarno poslovanje urejeno tako, da vlagajo in prejema denar po čekovnem uradu. Imajo za to poslovne poštne položnice, na katerih je zabeleženo ime lastnika računa. Tako imajo n. pr. svoje čekovne račune vsa osrednja društva. Strokovna komisija, uprava »Delavca« itd. Lastnik računa pošlje svojim dolžnikom poštne položnice, ki jih dolžnik izpolni in pri poštni blagajni izplača s položnico znesek, ki ga hoče poslati lastniku čekovnega računa. Odredek s potrdilom poštne urada služi potem kot potrdilo in ga potem blagajnik pritrdi k nesaldiranemu računu. Blagajnik se mora vsak trenotek izkazati za vsak izdan vinar s potrdilom.

»Črno na belem« je njegovo geslo.

Potrdila naj blagajnik skrbno varuje in hrani. Potrdila naj bodo znanovana z zaporedno številko in z datumom, ko je bil račun poravnani in vpisan v blagajniško knjigo. Za izgubljeni potrdila naj si blagajnik oskrbi dvojnik (duplikat), ki naj bo temu primerno tudi znanovana, da se ga odstrani, ako se prvotno potrdilo zopet najde.

Za kontrolo naj bo na potrdilih podpisan tudi blagajnik sam.

Ker ima kontrola v blagajniške posle vpogled vsak čas, morajo biti tudi blagajniške knjige vsak čas vodene natančno. Blagajnik ne sme varati samega sebe s tem, da ne loči društvene blagajne od svoje zasebne blagajne. Zato naj blagajnik hrani društveni denar v društvenih prostorih. Če ima društvo ali podružnica lasten denar, ki ni last centrale, je najprimernejše, ako blagajnik ta denar vloži v kako delavsko hranilnico (Hranilni oddelek Konzumnega društva) in to tudi, če obresti niso visoke.

Društvene znamkice, s katerimi potrjuje članom prispevke, so tudi denar, zato naj ravna blagajnik z njimi, kakor z bankovci in drugimi vrednostnimi papirji (hranilnimi knjižicami, delnicami delavskih zavodov itd.).

Največji red in zaupanje v denarnem poslovanju vlada v tistih organi-

zacijah, kjer je uveljavljeno načelo delitve dela. Važno je za organizacijo, ako ima svoj seznam članov, pristopnin, obračunov s centralo, seznam podblagajnikov, seznam prirediteljev itd. Vodi se naj evidenco blokov, razglednic in podobnega, s čimer vrši organizacija agitacijo in vrši obveznosti do drugih organizacij in delavstva sploh s tem, da goji čut solidarnosti. Vsega tega ne more vsi blagajnik sam, razen če more delati čudeže. Navadno s takimi blagajniki organizacije niso osrečene, ker bi čudeže mogel delati tisti blagajnik, ki bi bil 8 ur v tovarni, 16 ur pa bi vršil za organizacijo blagajniške posle. Tega pa navaden zemljan ne zmore, zato tudi blagajniki ne morejo delati čudežev.

Treba je torej, da ima blagajnik v svoji bližini sodruga, ki mu pri njegovem poslu pomagajo. Zato je najvažnejše pri blagajniškem poslovanju to, da ima blagajnik krožek ljudi, ki so voljni sodelovati. Vse to, ne le razbremenjujejo blagajnika, oni sami bodo kmalu zmogli, da lahko blagajnika nadomestujejo, ako oboli, ali onemore. Blagajnik more te svoje sodelavce poučiti, jim dajati nasvete in podobno, a vedno se mora zavedati tega, da je moralno soodgovoren za vsa blagajniška poslovanje.

(Dalje prihodnjic.)

potrebna dvestojinska večina, da so sklepi pravovredni.

Cl. 13.

Centralno upravo voli kongres. Ona sestoji iz 17 članov, izmed katerih jih mora biti sedem iz Beograda. Ti sestavljajo izvrševalni odbor.

Cl. 14.

Razmejitev kompetenc med Centralno Upravo in Izvrševalnim odborom se izvrši s posebnim pravilnikom, izdanem od Centralne uprave.

Cl. 15.

Centralna Uprava ima svoje redne seje šestmesečno, a Izvrševalni odbor mesečno. Izredne seje Centralne Uprave sklicuje Izvrševalni odbor, a Izvrševalnega odbora tajnik.

Cl. 16.

V času med eno in drugo sejo Centralne uprave sme odrediti izvrševalni odbor v vprašanih večje važnosti in vprašanjih, kjer v Izvrševalnem odboru ni mo-

goče doseči soglasja tudi pisмено glasovanje Centralne uprave potom cirkulanda.

Cl. 17.

Razvea Centralne uprave in Izvrševalnega odbora, ki rešujejo vprašanja splošnega značaja za celo državo, obstojajo še oblastni odbori, kojih področje se določi potom sklepa Centralne uprave.

Cl. 18.

Oblastni odbori so avtonomna telesa. Oni vrše v svoji oblasti vse posle v smislu čl. 6 tega statuta, a se morajo ravnati pri tem po sklepih Centralne uprave in Izvrševalnega odbora.

Cl. 19.

Oblastni odbori se sestavljajo samo iz članov strokovnih organizacij dotičnih oblasti. Njihovo število določa oblastna konferenca. To število ne sme biti večje od 10 članov, od kojih morata biti predsednik, tajnik in blagajnik kraja, v katerem je sedež odbora. Slednji trije predstavljajo Upravo oblastnega odbora.

Naše organizacije.

Kemična stroka.

Tajništvo Osrednjega društva naznanja podružnicam, da je bilo v zadnji številki »Delavca« pri uredništvu pomotoma poročano o tem poročilu našega tajništva in sicer namesto naj se ravna, — da se že ravna po sklepih kongresa Osr. dr. kem. del. in sicer v smislu poslanih okrožnic sledeče podružnice kemičnih delavcev: Mojstrana, Prevalje, Ljubljana tov. za klej in Moste. Vse te skupine opozarjamo: 1. Da pri svojem začetnem delu vrše agitacijo med članstvom za razvoj podružnice. 2. Da se sestanki vrše vedno s čim večjo udeležbo. 3. Da tajništvo podružnice po svoji možnosti točno poroča o sklepih in razmotrivanju članskih sestankov, nakar bo Osrednje društvo vedno objavilo najvažnejše o sestankih podružnic v »Delavcu«. Enako tudi one podružnice, ki bi se na podlagi poslanih okrožnic v smislu kongresa ne ravna.

Medvode-Goričane. Shod papirniških delavcev se bo vršil v nedeljo dne 4. novembra ob 2. uri popoldne v prostorih g. Poliska z dnevnim redom: 1. Socialna zakonodaja; 2. Nakane kapitalizma; 3. Organizacija; 4. Raznoterosti. Sodrugi, zavedajte se svoje dolžnosti ter pridite vsi na shod!

Ljubljana. (Iz tovarne za klej.) Na podlagi ravnateljstva tovarne poslano spomenice od strani Osrednjega društva kem. del. po nalogu zaposlenega delavstva, hoče ravnateljstvo ponovno zavleči upravičene zahteve delavstva. In sicer prvič glede dobave premoga samskim delavcem in delavkam, ki ga res potrebujejo ne sicer zastoj, ampak proti plačilu. Drugič, glede nabave dežnih plaščev za delavstvo, ki je v delu

izpostavljeno vsaki vremenski krizi in naprave lesene barake na kolodvoru, v kateri bi delavstvo lahko opoldne obedovalo in se obenem sušilo ter trenotno na gorkem in suhem odpočilo. Tretjič, da se delavstvo ne odpušča brez zaslišanja obratnih zaupnikov. — Na podlagi teh upravičenih zahtev, ki so danes jasne vsakemu, ki čita »Delavca«, se ravnateljstvo izjavlja, da ni mogoče takoj tem zahtevam ugoditi, da mora preje v tovarni stroje popraviti itd. Torej mu je več za stroj, kakor za ubogo izkoriščano delavstvo, ki mu oživlja stroje in ustvarja vse bogastvo tega podjetja. — Zatorej trpini na dan in na plan za upravičene zahteve. — Vztrajajmo v boju za upravičeni obstanek vseh skupaj.

Kovinarska stroka.

Smrtna nesreča v jeklarni v Guštanju. Na tragičen način se je smrtno ponesrečil 19. oktobra t. l. s. Ivan Novak. Ko je prišel na prostor, kjer gonijo jermenja kolesa za razne naprave v strugariji, je bil prostor tako tesen, da se ni bilo mogoče gibati pri opravi. Pri tem, ko je ponesrečeni hotel mleti neko barvo, ga je zagrabil bližnji gonilni jermen in grozni prizori so se pričeli. Pomoč ni bila mogoča tako hitro, da bi se katastrofo preprečilo in posledica je bila, da je sicer v kratkih, a strašnih mukah podlegel 67letni delavec. Njegovo telo se je dobresedno razčlenilo in dele telesa so navzoči potem zbrali in ukrenili, kar je bilo potrebno. — V nedeljo 21. oktobra se je ob veliki udeležbi delavstva vršil pogreb pokojnika z godbo na čelu. — Vprašali bi vodstvo jeklarne, zakaj se ni storilo vse potrebno, da se nevarnosti za take nesre-

če za vedno preprečijo? Odstranilo naj bi se s tistega ozkega prostrora vse, kar onemogoča promet, in nesreče bi potem ne bilo pričakovati vsak trenutek. Tudi gospoda inspektorja dela bi vprašali, kaj misli tu ukreniti, da se onemogočijo še v nadalje taki slučaj?

Monopolska stroka.

Slovo. Naš sodrug Jože Zupan odhaja po 28letnem službovanju v tobačni tovarni v zaslužni pokoj. Sodruga Zupan je bil ves čas svojega službovanja v tobačni tovarni vedno na delu, da dvigne zavest za organizacijo. Težko je bilo stališče teh starih sodrugov pred vojno, ko je avstrijska vlada, podprta po klerikalizmu, z vsemi sredstvi zatirala naše organizacije. V teh razmerah je bilo treba 10kratne požrtvovalnosti in le najpogumnejši so upali vztrajati. In med temi je bil vedno naš Jože Zupan, ki je predsedoval organizaciji celih 15 let. Sodruga Zupan, ki odhaja od nas, bo gotovo še nadalje deloval za proletarsko stvar. Mi se mu zahvaljujemo za trudapolno delovanje in mu kličemo: Živel!

Usnjarska stroka.

Zaključek stavke čevljarjskih pomočnikov. Stavka čevljarjskih pomočnikov se je končala z delnim uspehom stavkajočih. Stavkajočim so se zvišale plače za okrog 15 odstotkov. Pri zaključnih pogajanjih je pokazal del mojstrov precej uvidevnosti, kar nam je olajšalo zaključek meznega gibanja. Nadejamo se, da se bodo iz te stavke tudi mojstri to naučili, da je treba uvidevnosti v pravem času. Ako bi se z našo organizacijo v predpogajanjih ne bilo tako postopalo, kakor se je, bi stavke ne bilo treba. Zdi se pa nam, da prihaja uvidevnost vedno le tam, kjer je dobro organizirano delavstvo, ki zna svoje pravice energično braniti. Zato vsi v organizaciji!

Vestnik „Svobode“.

Izredni delegacijski zbor »Svobode«. Po sklepu plenarne seje centralnega odbora se bo vršilo dne 8. decembra t. l. zborovanje delegatov tolovadne, dramatične in glasbene podzveze. 9. decembra se bo vršil izredni delegacijski zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo centralnega odbora: a) poročilo predsednika, tajnika in blagajnika; b) poročilo nadzorstva. 2. Poročilo podzvez. 3. Sprememba pravil. 4. Nadomestna volitev. 5. Slučajnosti. — Kraj in čas zborovanja bo natančno objavljen v okrožnicah in potom »Delavca«. — Za centralni odbor »Svobode«: France Svetek, predsednik; Joško Tome, tajnik.

U. D. R.

Sestajnska edinica UDR je napravila preteklo nedeljo lep popoldanski zlet v Velenje. Izleta se je udeležilo le-

po število članov kakor članic. Med potjo so izvajali strunne vrste članov redovne vaje, tako da je bila slika prav lepa in peštra. Zabavo smo združili z vežbami, tako da je potekel popoldan v največjo zadovoljnost članstva. Upamo, da bo vodstvo edinice enake izlete še prirejalo, da utrdi članstvu pomen medsebojnih stikov in da pripomore do res družabnih odnosov med člani. Le tako po začetni poti naprej in kmalu se bodo pokazali uspehi sistematičnega dela.

Dopisi.

Prevalje. Delavstvo prevaljske papirnice je imelo v nedeljo dne 21. t. m. strokovni shod, izredni občni zbor in volitev obratnih zaupnikov. Vršilo se je v prostorih gostilne Robin točno ob 9. uri popoldne. Občni zbor je otvoril predsednik s kratkim poročilom. O pomenu strokovnih organizacij je poročal s. Čeh iz Maribora. Poročilo o današnjem težkem položaju delavstva v Jugoslaviji in ostalih državah je navzoče delavstvo soglasno pritrdjevalo in odobravalo besede s. Čeha. Boj za Surni delavnik, kaj je socialna zakonodaja, koliko more ona delavstvu koristiti, kako izvršuje in kako bi ne smelo izvrševati delavstvo svojih nalog, kaj namerava storiti vlada, ko vidi, da se še vedno cepijo delavske vrste in ves stvarni referat s. Čeha o teh vprašanjih je segel ne samo v dna srca naših, temveč tudi v srca klerikalno orientiranih delavcev, ki so prisluškovali pred vrati in pod okni. Po poročilu s. Čeha se je vršil občni zbor z dnevnim redom: 1. otvoritev in pomen izrednega občnega zbora; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo kontrole; 4. poročilo blagajnika; 5. razbremenitev društvenih funkcij predsednika, tajnika in blagajnika; 6. volitev novega odbora; 7. raznoterosti. V odbor so bili voljeni sledeči sodrugi: Predsednik: Franc Golob; nam. predsednika: Peter Rupnik; tajnik in blagajnik Peter Rupič; nam. Alojz Renner; odborniki: Helena Bisternig, Viktor Fužir, Feliks Käfer; namestniki: Marija Golob, Peter Rupic, Anton Košat; nadzorstvo: Jože Ledineg, Viktor Fužir, namestnika: Gašper Kraksner in Alojz Renner. Ker pa je izvoljeni tajnik in blagajnik mesto blagajnika odklonil, se je takoj drugi dan poverilo blagajno s. predsedniku. Po občnem zboru bi se morala vršiti volitev obratnih zaupnikov. To se ni zgodilo zlasti zato, ker ni bilo pripravljeno vse tisto, kar zakon predpisuje in pa ker ni preostalo za volitve prav nič časa. S. Čeh je potem poročal še o važnih točkah iz zakona o zaščiti delavcev. Delavstvo se je izjavilo, da želi še večkrat slišati take in podobne resne in poučne govore. Nato so se delavci poslovili s solzami v očeh od bivšega predsednika, ki je to podružnico ustanovil ter jo vodil nad štiri leta.

Poljudno znanstveni delavski tečaj v Ljubljani.

(Uvodna beseda ob priliki otvoritve tečaja.)

Poljudno znanstveni delavski tečaji, ki jih otvarjamo, naj bodo prvi poskus vzbuditi med našimi delavci zanimanje za poljudno znanstvena predavanja. — Taka predavanja imajo namen napraviti znanost, vedo in umetnost dostopno tudi širšim krogom, predvsem delavstvu, ki si izobrazbe želi, in ki jo je — ne po svoji krivdi potrebno.

Znanost, veda in umetnost ne smeta biti pravica samo nekaterih, izvoljenih krogov. Svojo nalogo izpolnijo šele tedaj, če postanejo last širokih narodnih plasti. Dobiček teh širokih narodnih plasti in vsakega poedinca pa bo obstojal v tem, da se z izobrazbo dvigne tudi njegov socialni položaj.

Vse to kar nameravamo mi s temi skromnimi predavanji šele začeti, je delavstvo drugih večjih narodov že imelo.

Poljudno znanstvena, takozvana vseučiliška ljudska predavanja, delavske akademije in kakor se že imenujejo, imajo svojo zibelko na Angleškem in to že v početku sedemdesetih let preteklega stoletja. Od tam se je ta akcija razširila v Ameriko, na Francosko, v Nemčijo, Italijo, Avstrijo, Češko itd.

V teh deželah imamo ljudske univerze, delavske akademije, ki imajo vse isti namen: izobraževati delavce in delavke in jim s tem neposredno koristiti, koristiti pa posredno tudi vsemu delavskemu razredu. Osnova teh delavskih in ljudskih izobraževalnih institucij je zelo široka in nudi udeležencem vse, kar jim je potrebno, da si razširijo svoje duševno obzorje s teoretičnim znanjem, pa tudi, da se nauče tega, kar rabijo neposredno za svoj poklic, oziroma za izboljšanje svojega poklicnega znanja.

Poleg predavanj in kurzov o socializmu, narodnem gospodarstvu, zgodovini, zemljepisju, naravoslovju itd. je poskrbljeno za nadaljevanje ljudskošolske izobrazbe, za poduk v jezikih, stenografiji, pisanju na stroju i. dr. — Predavanje in kurzi se vrše s pomočjo skioptikona, filmov, obiskov muzejev, umetnostnih razstav, gledališč, koncertov. Cele palače stoje namenjene izobrazbi delavstva. In vemo tudi, da vrši sovjetska Rusija ravno na polju ljudske izobrazbe naravnost revolucionarno delo: da popularizira vedo in umetnost in jo napravi za last vsakega.

Vse to imajo drugi, mi tega nimamo in pretekla bodo morda še dolga leta, predno bomo mi kaj slihnega imeli. In če se na vse to spomnimo, so-

jimo to zato, ker hočemo povdariti, kaj hočemo z znanstveno poljudnim delavskim tečajem, ki ga v okviru UDR otvarjamo. Naj bo to prvi poizkus — privesti prilično število delavcev in delavk v Ljubljani do tega, da redno posejajo vrsto predavanj, ki imajo za enkrat bolj namen vzbuditi pri poslušalcih zanimanje za dotični predmet, kakor pa izobraževati. Kajti zavedamo se, da v poldrugournem predavanju ni mogoče niti približno obdelati še tako skromne snovi. Pač pa je mogoče vzbuditi pri poslušalcu zanimanje za predmet in ga s tem napeljati, da se prične s stvarino baviti sam, o njej razmišljati in čitati tozadevne knjige. Doseči hočemo, da bodo naši letošnji obiskovalci tečaja učenci bodočih kurzov in agitatorji za te bodoče nameravane kurze.

S temi predavanji si hočemo ustvariti kader slušateljev delavske izobraževalne šole, delavske akademije, če hočete, ki naj jo nam prinese bodočnost, in ki se nam zdi potrebna.

Ti poljudno znanstveni tečaji so namenjeni delavcem in delavkam in na proglasu smo čitali, da imajo pristop k njim člani razrednih organizacij. S tem pa ni rečeno, da bodo ti tečaji politični in da bodo imeli kak drug namen, kakor pa tistega, ki smo ga očrtali. Ta tečaj ne bo nikaka politična strankarska šola, ampak naj bo za vsakega to, kar

bo v njem iskal, in kolikor je to v skromnem okviru tega tečaja mogoče, tudi našel.

Predavanja, ki so naznanjena, so sestavljena tako, da obsegajo različno snov, da bo vsakemu mogoče najti stik s tisto stvarino, ki ga najbolj zanima, poleg stvarine, ki mora zanimati vsakega delavca in delavko. Zavedamo se, da bi se dalo s pridom prirediti še desetkrat toliko predavanj, vendar pa smo prisiljeni biti v začetku skromni. Niti ni lahko dobiti požrtvovalne predavatelje, niti ne vemo, če najdemo ti predavatelji v mnogih požrtvovalne slušatelje.

Pozabili bi na svojo dolžnost, če se ne bi ob priliki otvoritve tečaja spomnili nekega, ki je pred več leti v Sloveniji začel z akcijo, ki sicer ni bila zamišljena tako, kakor smo si jo zamislili mi, ki pa je vendar imela slične namene. Ta oseba je nepozabni umrl naš prijatelj s. Anton Dermota, ki je pred skoro dvajsetimi leti dal iniciativo za obsežno akcijo vseučiliških ljudskih predavanj v Sloveniji, ki pa je pozneje — ne po krivdi s. Dermote — zaspala. Bila je zamišljena preširoko za začetek, manjkali so ji vsi predpogoji za uspeh. Vendar pa je on oral ledino na tem polju, zato se danes tega njegovega ne-sebičnega in požrtvovalnega dela spominjamo!

(Dalje prihodnjič.)

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 30. oktobra 1923.

Bo že nekako leto dni, kar prvi Nemčija v politično in gospodarsko propast. Še pred tem je Amerika izjavila, da se za evropske zadeve ne bo več brigala, čim bo iztirjala dolgove, ki jih ima v Evropi. Po smrti predsednika Zedinjenih držav ameriških pa se nam dozdeva, da se je politični kurz v Ameriki nekoliko izpremenil in da Amerika zasleduje razvoj Evrope s pazljivejšimi očmi. V splošni zmešnjavi, ki pretresa tačas ozemlja med Labo in Renom, je zopet jela nastopati Amerika. Da se Francija in Nemčija ne moreta kar na lepem sporazumeti, je bilo in je jasno. Imperialistična oholost zmagovalca in neodoljivi srd premaganca se križata. V ta kaos je, kakor omenjeno, posegla Amerika. V sporazumu z Anglijo je predlagala, naj se ustanovi komisija strokovnjakov, ki naj prouči razmerje med Francijo in Nemčijo in naj potem odloča. Komisija ima sestaviti reparacijsko komisijo. Bavila se bo predvsem s finančnimi vprašanji. Imela bo težko stališče, ker je nemška vlada kratkomalo izjavila, da ne more plačati. Francija se trudi, da napram Ameriki dokaže pomanjkanje dobre volje Nemčije, ki bi po njenem mnenju lahko zadostila svojim obveznostim, ako bi hotela. V dobro poučenih krogih menijo, da bo tudi namestnik umrlega predsednika Hardinga kmalu sledil vgledu svojih prednikov na predsedniškem mestu.

Dočim se na zapadu odigrava žalostna igra moralnega, političnega in gospodarskega propada cele vrste držav, se nahaja iztok v znamenju ofenzive. Malokomu znani državi Teheran in Buharos igrata važno ulogo boljševiškega prevodnika med Moskvo in Azijo. Strah pred žolto raso se je zadnje čase docela preoblikoval. Še pred svetovno vojno so se evropski državni lastniki bali aktivnega napada milijonov in milijonov do zob z najmodernejšimi sredstvi oboroženih Mongolcev. Strah je bil prazen. — Sedaj pa postaja stvar resnejša. Rusi so sklenili zboljševizirati vso Azijo, predvsem seveda mejne pokrajine. Tla so jim vzpričo angleškega in francoskega imperializma skrajno ugodna. Priznati moramo, da boljševiki svoje namere imenitno izvajajo in so lahko v dober vzgled zlasti našim politikom. V Moskvi so osnovali takozvana ljudska vseučilišča, kamor zahajajo nešteta plemena neštete mongolske rase. Ta ljudska vseučilišča pa niso nič drugega kot propagandne učilnice za razširjanje boljševizma. Učenci ali gojenci oz. slušatelji teh vseučilišč so povečini kmetje in delavci.

Stanje v Evropi moremo in moramo označiti kot splošno zmedo. Na eni strani države, ki trpe radi hipertrofije (previsokega stanja) svoje valute in radi brezposelnosti prebivalstva, na drugi strani države, ki se jim valuta suši kakor Cirkniško jezero. Med zadnjimi smo žal tudi mi — Jugoslavlani. Da navedemo še konkretne slučaje! Anglija se boji boljševizma v svojih dominijonih in kolonijah. Zato je ukazala vojnemu brodogradu, da se izprehaja po širnih morjih in manifestira moč Vel. Britanije. Francija se boji Germanov, zato jih je podrla na tla in kleči na njih z neizprosni koleni. Nemčija razpada. Prusi, Bavarci in Saksonci so si v laseh in se bodo prav težko pobotali, ker so njihovi interesi hudo različni, tako da jih je mogel strniti le vojaški diktator Bismarck. Španska dežela bikoborb je vredna svojega naslova. Revolucije, ki se v tej državi vedno vrše, so podobne petelinjim bojem. Ista historija je s Portugalsko. Italija nadaljuje svojo harlekinsko politiko. Kadar se pokaže v Afriko, jo namažejo Abesinci in Tunizani, nasprotno pa ona prav nesramno maže Slované v Julijski Benečiji. Ker ricinovo olje ni pomagalo, so kratkomalo ukazali, da morajo neitalijanski časopisi izhajati poleg izvirnika tudi v laškem prevodu. Z ozirom na splošni odpor so pred dnevi to odredbo preklicali. Dalje naj omenimo Poljsko, kjer je vsak teden rekonstrukcija vlade, dasi se je sicer dr-

žava lepo stabilizirala, in pa nesrečno Bolgarsko, kjer se razgrinjajo prostrana rožna polja s pridelki, s katerimi oskrbuje Bolgarska ves svet, kjer pa tudi neprestano poje puška-brzometka svojo smrtno pesem.

Češkoslovaška republika pa si je s svojo pametno politiko znala utrditi svoje stališče tako v svetovni, kakor tudi v evropski politiki. Predsednik republike, veleugledni učenjak in razumen politik Masaryk, ki je že pred vojno in med vojno sneval načrte samostojne češko-slovaške države (in je rojen Slovaki!), je dvignil republiko Čehoslovakov med najbolj uvaževane evropske države. Te dni je potoval po Evropi in so ga povsod sprejemali na kar najslovesnejši način.

Narodna skupščina vrši svoje jesensko zasedanje v prav jesenskem razpoloženju. Te dni sklepa o državnih trošarinah. Uspeh vsega delovanja parlamenta je, da se dovoli prosto kuhanje žganja za domačo uporabo.

Drugače pa se bje tih, a ljut boj med našo in italijansko vlado; izgleda, da bomo zopet pogoreli. Italija zahteva zase Reko in nam daje Baroš in Delto. (Naj omenimo, da sta ti dve luki sestavna dela reškega pristanišča, ki bi izhrala, ako se razvije reško pristanišče samo!) Tudi nam par kvadratnih kilometrov v Kastavščini nič ne pomaga, ako nimamo Reke. Ker vidimo, da naša diplomacija že omahuje, moramo ugotoviti žalostno dejstvo, da nam šanse okoli Kvarnera niso baš ugodne.

Dne 28. t. m. je preminul v Beogradu znani politik in parlamentarec Stojan Protić, v rokah katerega je ležala leta in leta usoda radikalne stranke in z njo usoda bivše Srbije. Bil je najizrazitejši nasprotnik Nikole Pašića. Zadnje čase je radi svoje bolehnosti osebno opustil politično delovanje, vendar je njegova struja v radikalni stranki zelo močna in ima z ozirom na koruptnost Pašićeve struje precej izgleda na uspeh.

Delavsko gibanje.

— Kongres jugoslovanskih železničarjev v Beogradu. Te dni se je vršil v Beogradu kongres udruženja jugoslovanskih železničarjev. Kongresa se udeležuje, kakor poročajo listi, nad 100 delegatov, ki zastopajo nad 50.000 članov. To je gotovo impozantno število, a žal, da samo število. Organizacija to ni! Ako bi bila, kako bi si bilo mogoče razlagati, da taka organizacija ni znala bolje uveljaviti železničarskih zahtev pri uveljavljanju nove pragmatike. To so nekateri govorniki na kongresu tudi upravičeno kritizirali. Popolnoma pa so se razkrinkale notranje razmere, ki vladajo v tem društvu pri volitvah. Postavili so dve listi: eno radikalno in eno demokratsko. Obe stranki sta dvignili proteste in ugovore. Predsednik je odredil daljši odmor, tekom katerega so slovenski delegati opozarjali nasprotujoči si struji, da je udruženje nestrukturirano strokovna organizacija, kar pa ostalim delegatom ni šlo prav v glavo. Po daljšem pregovarjanju je bila sprejeta kompromisna lista. Že iz tega morejo železničarji uvideti, kakšen duh v tej zvezi vlada in kaj imajo železničarji od te zveze pričakovati.

— Devalvacija nemške marke in strokovne organizacije. Nemške strokovne organizacije so zbrale pred vojno imponujoče bojne fondove. Zasedba Porurja in ž njo zvezano padanje nemške marke, ki je vredna danes že manj nego sovjetski rubelj, je udarila hudo tudi nemške delavske organizacije. — Danes so nemške strokovne organizacije brez pravih bojnih fondov. Vse kar je nemško delavstvo v dolgih desetletjih s trudom prihranilo, in na kar je gledalo s ponosom — je skopnelo v prazen nič.

Nemške strokovne organizacije so danes le še moralna sila. Bolj ko kedaj more iskati nemško delavstvo obrambe v politični organizaciji.

— Kako se obnese enotna fronta v Španiji? Španski socialistični list »El Socialista« prinaša v svoji številki z dne 22. sept. t. l. poročilo, iz katerega razvidimo, da so španski komunisti rav-

no taki kakor naši. Na poziv strokovnih organizacij province Pontevedra se je sklicalo skupno protestno zborovanje proti vojni v Maroku. Tega protestnega zborovanja so se udeležili komunisti in socialisti. Na zborovanju so izražali komunistični govorniki svoje zadovoljstvo nad tem skupnim nastopom, ki naj bi služil tudi drugim mestom v posnemanju. Enako priznalno je pisal o tem skupnem nastopu tudi tamošnji komunistični list. V isti številki pa je bila notica, kjer se zmerja socialiste s temile lepimi priimki: egoisti, komedianti, izkoriščevalci, sodelavci pri zatiranju delavcev, zaupniki rudarskih in paroplovnih družb, izdajalci, podkupljenci, kanalarji itd. Vse te psovke so v članku, ki je komaj 30 vrstic dolg, tako, da obstoja skoro cel članek iz samih psov. »El Socialista« pripominja na to: Le eno more biti resnično. Ali so socialisti res taki, kakor se tu opisujejo. V tem slučaju ne morejo komunisti od njih ničesar pričakovati in je čudno, da silijo ž njimi v enotno fronto. — Ali pa so te trditve neresnične. Potem ni bilo treba delavskih organizacij razbijati. Na vsak način je čudno, da se na tak način zmerja tiste, s katerimi se hoče priti v enotno fronto.

Razno.

— Vojaški sveti v Avstriji, kojih delovanje je bilo sicer z zadnjim zakonom o vojaških svetih od strani krščanskih socialcev precej omejeno, imajo še vedno velik vpliv na preskrbo vojaštva, pri obravnavanju pritožb in pri preskrbovanju vojaških dopustov. Nedavno so se vršile v te svete volitve. Rezultat je bil sledeči: Socialno demokratična zveza je dobila 14.215 glasov in 241 mandatov, krščansko-socialni Wehrbund pa 1054 glasov in 4 mandate. Po posameznih deželah je rezultat glasovanja sledeči: Dunaj, Nižja Avstrija in Burgenland soc. dem. vojaška zveza 8624 (Wehrbund 497), Gornja Avstrija 2058 (51), Koroška 990 (69), Štajerska 1462 (120), Solnograška 489 (—), Tirolska 584 (259), Voralberška 208 (58).

— Kje je sedež ljubezni? — Nedavno je neki francoski zdravnik našel, da obstoji poseben bacil ljubezni. Po mnenju tega zdravnika, je sedež ljubezni v možganih. Sedaj pa je začel pobijati tega zdravnika neki ameriški zdravnik, ki zatrjuje, da je sedež ljubezni v — jetrih. Ta Amerikanec trdi, da je s poskusi na-

šel, da se more v ženo zaljubiti samo tisti možki, ki ima zdrava jetra. Možakar, ki ima slaba jetra, se težje in manj globoko zaljubi. A oni, ki je na jetrih bolan, se sploh ne more zaljubiti, in ga nič ne vleče k nežnemu spolu. Dosedaj smo se možakarji, kadar smo prisegali svojo večno ljubezen, sklicevali na srce, od sedaj pa bodo najbrže zastopnice krasnega spola zahtevale od nas zdravniško spričevalo, da imamo zdrava — jetra.

Naročajte Delavski koled. za l. 1924. Poslužite se naročilnih listov v 42. in 43. šte. „Delavca“.

Posredovanje dela.

V DELO SE SPREJMEJO:

Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani: 100 gozdnih delavcev (drvarjev), 1 steklar, 2 kotlarja, 15 čevljarjev, 1 čevljarški prirezovalac, 1 čevljarški delovodja, 1 klobučar, 1 ščetar, 1 sodavičar, 13 zidarjev, 10 tesarjev, 2 strojevodja, 2 Bagger-mojstra, 4 šumski manipulant, 1 nočni čuvaj, 21 vajencev, 7 služkinj, 2 postreznici, 1 kmečka dekla itd.

Pri Državni Borzi Dela v Mariboru: 68 hlapcev in dekel, 3 gospodinj, 6 viničarjev, majarjev, 25 drvarjev, 95 rudarjev (kopačev), 1 rud. nadzornik, 1 kovač za nože, 1 podkovski kovač, 4 železostugarji, 2 strojna ključavničarja, 4 mizarji, 2 sodarja, 1 lesni strugar, 2 gaterista, 4 krojači, 10 čevljarjev, 1 mlinar, 1 pek, 4 tesarji, 2 kurjača, 3 sluge, 1 kočijaž, 23 kuharic, 54 služkinj, 5 sobaric, 1 vzgojiteljica, 3 varuške, 20 tovarn. delavk, 4 natakarike, 30 šivilj za perilo, 2 postreznici, 40 vajenk za šivanje perila, 21 vajencev itd.

Pri Državni Borzi Dela v Ptuj: 3 pristavi za posestvo, 5 viničarjev, 6 hlapcev, 104 rudarji, 1 vrtnar, 1 lončar, 2 mizarja, 1 kolar, 1 strugar za izdelovanje pip, 30 pletarjev, 1 jermenar, 6 čevljarjev, 5 zidarjev, 3 hišni hlapci, 4 kmečke dekile, 6 kuharic, 1 gospodinja, 3 sobarice, 18 služkinj, 15 vajencev itd.

Pri Državni Borzi Dela v Murski Soboti: 1 hlapec, 1 krojaški pomočnik, 1 krojaški vajenec, 1 služkinja, 1 kuharica itd.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)
Izdajatelj: Franc Svetek.
Odgovorni urednik: Jože Berdajs.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Čevlji domačih tovarov Peter Kozina & Ko z znakom »Peko« so najboljše in najcenejše. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

ŽIKA

je najboljši in najzdravejši nadomestek za pravo kavo. Zahtevajte jo pri svojem trgovcu.

Pražarna »ŽIKA« d. z o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

Delavskim rodbinam priporočamo
Kolinsko ciklorijo,
ki je najboljška kavina primes.

POZOR! POZOR!
KINO MATICA
1. — 4. XI.
MODRI NATAN
Po drami od Lessinga.

POZOR! POZOR!
KINO TIVOLI
25.-27. I. del 29.31. II. del
FANTOM
po romanu Gerhard Hauptmana
Aud Egede Nissen, Lia de Putti.

Večerni tečaj za damsko in moško krojenje.

Kroji natančno po modelih in meri.

I. koncesionirani učni zavod za krojenje, Ljubljana, Židovska ulica šte. 5.
Istotam prvovrstno krojaštvo za dame in gospode, kakor tudi prvovrstno izdelane konfekcije po najnižjih cenah.

ZADRUŽNA BANKA
v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.